

HOOFDSTUK 7

ZINGEN EN ADEMEN

We ademen zonder onderbreking de hele dag door in en uit. Steeds maar weer in en uit. Het is een ritme dat de basis vormt van ons leven. Het adempatroon volgt daarbij je inspanningen: als je slaapt adem je rustig en bij inspanning versnelt je ademritme. Ook bij angst en stress versnelt je ademhaling en bij schrik houd je je adem in. Het adempatroon weerspiegelt de mate waarin we ontspannen zijn en vormt een brug tussen onze geest en ons lichaam. Door je van je ademhaling bewust te worden en te leren die te controleren, leer je tevens je geest te beïnvloeden. Meditatietechnieken en ook yoga zijn op deze samenhang gebaseerd. Door regelmatig te mediteren, verdiept je adem zich en kun je leren je geest tot rust te brengen.

Bij zingen is het nodig om te leren snel in te ademen en daarna de adem over de te zingen muzikale frase te verdelen. Dit relatief snelle inademen en lange uitademen heeft veel overeenkomsten met de manier van ademen zoals die bij veel meditatietechnieken getraind wordt. Het zou mij daarom niets verbazen als dit een van de redenen is waarom zingen net als mediteren op vrijwel alle mensen een positieve en ontspannende werking heeft.

TWEE VEELGESTELDE VRAGEN

Twee veelgestelde vragen over de adem in relatie tot het zingen betreffen de longinhoud en het trainen van de buikspieren.

1. Als je je longinhoud vergroot door bijvoorbeeld flink te gaan hardlopen, krijg je dan ook een betere ademcontrole tijdens het zingen?
2. Zorgt het doen van buikspieroefeningen voor voldoende adem en/of ademsteun tijdens het zingen?

Het antwoord op beide vragen is 'nee'. Met hardlopen verbeter je je conditie en buikspieroefeningen verstevigen je buikspieren. Allebei positieve zaken. Om je ademcontrole tijdens het zingen te verbeteren, zul je echter je ademcontrole moeten oefenen. Een getraind lichaam zal hierbij misschien in het voordeel zijn ten opzichte van een ongetraind lichaam, maar zeker is dit niet. Als iemand met een groter longvolume bijvoorbeeld automatisch beter zou zingen dan iemand met een kleiner volume, dan zouden grote mensen altijd beter, langer en harder moeten kunnen zingen dan kleine mensen. Dat is natuurlijk niet zo!

ADEMCONTROLE, ADEMDRUK EN ADEMSTEUN

Als je als zanger aan je adem werkt, train je onder andere de controle over je ademdruk. Ademdruk is de druk die de lucht vanuit de longen uitoefent op het strottenhoofd, met daarin de stemlippen. Iedere gezongen toon heeft afhankelijk van de hoogte en het volume een andere ademdruk nodig. Hoge en

luide tonen verlangen meer ademdruk dan lage en zachte tonen. Dit proces van 'ademdrukaanpassing' is millimeterwerk en gaat razendsnel. Het is tijdens het zingen nauwelijks bewust te sturen. Wat je wel kunt trainen, zijn de flexibiliteit en de kracht van de ademspieren en vooral de coördinatie tussen de ademspieren, de spieren in het strottenhoofd en de spieren in het aanzetstuk. De meeste adem oefeningen zijn dan ook hierop gericht. Zangers, maar ook blazers, gebruiken in plaats van het woord ademcontrole meestal het woord ademsteun. Soms hoor je ook (bij zangers) het woord zangspanning.

EEN LAGE ADEM

Als ik aan nieuwe studenten vraag of ze iets weten over de adem in relatie tot het zingen, noemen de meeste het belang van een lage adem. Ook weten ze meestal dat deze lage adem verband houdt met het bewegen van de buik. Een lage adem wordt daardoor ook wel buikademhaling genoemd. In principe ontwikkelt iedereen gedurende zijn leven zijn eigen adempatroon, maar als baby ademen we allemaal laag. Wat houdt een lage adem nu precies in?

Inademing

Bij een lage adem wordt de inademing veroorzaakt doordat het middenrif zich afplat. Ook het onderste deel van de ribbenkast zet uit doordat de tussenribspieren zich samentrekken. Hierdoor worden de borstholte en het longvolume groter, waardoor de luchtdruk in de longen daalt en de longen zich met lucht vullen.

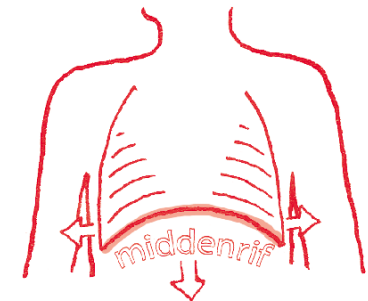
Door het afplaten van het middenrif, dat hierbij omlaaggaat, wordt de buikinhoud naar voren geduwd. Hierbij komt inderdaad de buik naar voren. Ook voelen veel zangers hierbij hun onderlichaam helemaal rondom iets uitzetten, dus ook de zijkant en onderrug.

Uitademing

Het uitademen kan bij een lage ademhaling op twee manieren plaatsvinden, maar in beide gevallen beweegt hierbij de buik weer terug naar binnen:

1. *Passieve uitademing, bijvoorbeeld wanneer je slaapt of in rust bent*

Bij het passief uitademen gaat de buik weer naar binnen doordat het middenrif zich ontspant en weer terugkomt in zijn iets gewelfde uitgangspositie. Ook de spieren van de onderste ribben ontspannen zich en keren terug naar hun uitgangspositie. Hierdoor wordt de borstholte kleiner waardoor de lucht naar buiten stroomt.



STAP 3: ZANGOEFENINGEN

Nu ga je proberen om je kaak te laten vallen en je tong te ontspannen, terwijl je verschillende klanken zingt.

Tip

- Als je een grote tong hebt en je daardoor vaak moeite hebt je klank meer naar voren te brengen (bijvoorbeeld bij het zingen van de klinker 'aa'), dan kun je de volgende oefeningen ook eens proberen te zingen met je tongpunt omlaaggekruld. Je laat dan voor je inzet je tongpunt vanaf de binnenkant van je ondertanden een stukje naar beneden glijden. Glijd niet te ver omlaag, want het is niet de bedoeling dat je tong zich hierdoor gaat aanspannen. Als je niet weet of je een grote tong hebt, probeer je gewoon uit of je iets aan deze tip hebt.
- Je begint weer met 'ja'. Je zingt langzaam een kort loopje, zowel stijgend als dalend. Op elke lettergreep valt de kaak open, en je tong ligt hierbij weer ontspannen op de mondbodem. Je moet zeker ook op je ademsteun blijven letten wil dit lukken, vooral aan het einde van oefening 2.

1. *stijgend*

ja ja ja ja ja ja ja ja ja
 ja jij ja jij ja jij ja jij ja
 wa wij wou wij wa wij wou wij wa
 wa na ma ng wa na ma ng aah

2. *dalend*

ja ja ja ja ja ja ja ja ja
 ja jij ja jij ja jij ja jij ja
 wa wij wou wij wa wij wou wij wa
 wa na ma ng wa na ma ng aah

- Probeer ook eens (nog steeds langzaam):

*Neem me nu maar, neem me nu maar mee
 Namen nemen noemen nemen, nee*

- Verzin nu zelf eens een (onzin)tekst of pak een zin uit een stuk dat je zingt.
- Als je sneller gaat zingen, zal het je niet meer lukken om op iedere lettergreep je kaak te laten vallen. Met name de 'oe', de 'ie' (in *niet*) en de 'e' (in *me*) lenen zich minder goed om de kaak (ver) bij open te laten vallen.

Het werkt het best om je kaak alleen op de onderstreepte lettergrepen te laten openvallen:

*Neem me nu maar, neem me nu maar mee
Namen nemen noemen nemen, nee*

- Probeer nu eens een liedje helemaal op 'ja' te zingen of op 'za'. Dit kan met *Yesterday*, maar ook met elk ander langzaam stuk, bijvoorbeeld *Tears In Heaven* (E. Clapton). Of je kiest een kort liedje als *Altijd is Kortjakje ziek* of een couplet van *Scarborough Fair*.
- Doe hetzelfde als bij 5, maar nu op 'jaaa-jij-jaaa' of 'zaa-zij-zaa'. Blijf er steeds op letten dat je niet te nasaal zingt.

Nog enkele tips

- De oefeningen uit deel 2 zijn ook heel geschikt om je kaakbeweging en het los houden van je tong te trainen en waar te nemen. Tijdens de kaakoefeningen kun je ook goed aan je ademsteun werken. Zoals ik hierboven al heb uitgelegd, is een goede ademsteun nodig voor het ontwikkelen van een soepele kaak en een ontspannen tong!
- Probeer zowel in de hoogte als in de laagte te oefenen. Het is opvallend hoeveel volume je er in de laagte bij krijgt als je je mond wat verder opent. Aangezien je stem op de laagste tonen nooit echt veel kracht heeft, kun je dit op die manier een beetje compenseren zonder daarbij je stem te forceren.
- Overdrijf de beweging van de kaak niet. In het begin is je kaak misschien nog vrij stijf. Dan is het belangrijk om de oefening vooral rustig te doen, omdat je anders toch gaat aanspannen en/of je kaak naar voren duwt. De oefeningen werken dan averechts. Het is bij *alle* oefeningen mogelijk je keelspieren ontspannen te houden!
- Vergeet ook niet dat dit *oefeningen* zijn. Bij oefeningen leg je een vergrootglas op een bepaald onderdeel. In de praktijk zal het niet bepaald goed klinken om bij iedere lettergreep je kaak *extreem* te laten vallen!
- Ben je gewend om altijd je mond tamelijk ver open te doen, dan kan dit met name in de hoogte problemen opleveren. Een (te) ver geopende mond bemoeilijkt in de hoogte de resonantie, waardoor je onnodig hard gaat zingen, je stem vlak kan gaan klinken en het moeilijk kan zijn om met vibrato te zingen. Ook bestaat daarbij de kans dat je je hoofd wat naar achter kantelt, waardoor het nog moeilijker wordt je sound te controleren.

HOOFDSTUK 18

OPWARMEN

Omdat er met zingen veel spieren gemoeid zijn, is het goed om voor een concert, zangles, repetitie of oefensessie een zogenoemde warming-up te doen. De bloedtoevoer komt dan goed op gang en de spieren worden voorbereid op de te leveren inspanning. Vergelijk het bijvoorbeeld met het strechen dat je doet voordat je gaat sporten of dansen.

Een warming-up duurt minimaal tien tot vijftien minuten (langer kan ook) en kan allerlei elementen bevatten. Het belangrijkste is het om rustig op te bouwen en een goede balans te creëren tussen inspanning en ontspanning. Zo voorkom je dat je na je warming-up uitgezongen bent! Vooral voor een optreden kan het nuttig zijn om op de dag zelf op meerdere momenten alvast wat op te warmen. Je bent op zo'n dag toch al bezig met je stem. Stel je de warming-up uit tot vlak voor het optreden, dan vind je er misschien de rust niet meer voor, of word je eventueel 'overvallen' door hoe je stem die dag aanvoelt.

OPWARMEN MET OEFENINGEN

Alle oefeningen in dit boek zijn geschikt om te gebruiken tijdens een warming-up. Voor de samenstelling van een programmaatje kun je gebruikmaken van de oefentips uit hoofdstuk 10 'Over het oefenen van zangtechniek'. Ik vind het zelf belangrijk om tijdens mijn warming-up aandacht te besteden aan ademsteun, articulatie (tong, kaak en lippen), resonantie en oefeningen voor de registerovergang. Als je nog met bepaalde technische problemen worstelt, is het een goed idee om daar in je opwarmprogramma een aantal oefeningen voor op te nemen. Maar overdrijf niet en maak het programma niet te zwaar. De lange-tonen-oefening uit hoofdstuk 11 is bij uitstek geschikt om mee te beginnen. Deze oefening traint de ademsteun, is goed voor de concentratie, geeft veel ontspanning in het keelgebied en je kunt je hierbij goed op de klank richten.

ANDERE MANIEREN OM OP TE WARMEN

Het is ook fijn om wat minder gestructureerd op te warmen, gewoon door wat voor je uit te improviseren. Of door het zingen van een eenvoudig kort liedje dat je op allerlei toonhoogtes herhaalt. De gouden regel is in alle gevallen dat je licht begint. Meteen vol uithalen met je stem is vragen om problemen. Het improviseren of het zingen van een simpel liedje kun je ook neuriënd doen. Op de 'm'- en 'n'-klank kun je goed resonantie ervaren; zorg wel dat je hierbij je keel openhoudt. Ook glijtonen (zie hoofdstuk 8) zijn heel geschikt om mee op te warmen. En ook die kun je neuriënd doen.

JE LIJF

Je kunt je warming-up zo uitgebreid maken als je wilt. Het is niet ongebruikelijk om je hele lijf erbij te betrekken. Je doet dan bijvoorbeeld strek- en buigoefeningen, schudt diverse ledematen los, en doet oefeningen voor je nek. Kijk hiervoor bijvoorbeeld ook in hoofdstuk 43 bij 'Ontspanningsoefeningen voor schouders, nek en kaak'. Als je erg gespannen bent, bijvoorbeeld voor een optreden, kun je algemene ontspanningsoefeningen doen, bijvoorbeeld yogaoefeningen. Bedenk hierbij wel dat het moeilijk is om vanuit totale lichamelijke ontspanning direct de inspanning te leveren die het zingen van je vergt. Zingen is niet bepaald hetzelfde als lichamenlijk helemaal ontspannen zijn, maar kun je eerder zien als een bijzondere vorm van topsport! Dit vanwege de benodigde spiercoördinatie en de te leveren inspanning.

CONCENTRATIE

Een warming-up helpt vaak niet alleen om je lichamenlijk voor te bereiden, maar helpt ook je concentratie te richten op een komende repetitie, zangles of een komend optreden. Ik heb soms de indruk dat dat bijna nog belangrijker is dan de lichamenlijke kant van de warming-up. Als je concentratie slecht is, kun je nooit een goed resultaat verwachten.

ALS JE NIET FIT BENT

Je bent niet elke dag even fit, ontspannen en gefocust. Ook je stem is dus niet iedere dag in topconditie. Toch wil je onder verschillende omstandigheden goed kunnen zingen. Een zorgvuldige warming-up helpt ook hierbij. Begin je verkouden te worden; ben je de avond ervoor te lang doorgegaan? Als je rustig begint met inzingen, werken de oefeningen bijna als een massage: je warmt de verstijfde spieren door middel van rustige oefeningen langzaam op. Eventuele heesheid kan hierbij verdwijnen. Neem vooral voldoende pauze tussen de diverse oefeningen door en zorg dat je genoeg drinkt. Op die manier leer je ook je stem beheersen als hij minder in conditie is. Uiteraard geldt ook hierbij: forceer niet, pijn is nooit goed!

MEEZING-CD'S

Er zijn cd's die speciaal gemaakt worden om mee op te warmen. Of ze goed zijn, hangt af van wat jij nodig hebt en of die cd dat biedt. Het belangrijkste is dat de oefeningen elkaar niet te snel opvolgen, je moet namelijk voldoende tijd hebben om tussen de oefeningen door rustig laag in te ademen. Ook moet je niet uitgenodigd worden te hoog of te laag door te gaan.

JE EIGEN MEEZING-CD

Het meest ideaal is een meezing-cd die speciaal is samengesteld op basis van jouw behoeften. Zo'n cd zou je tijdens een zangles met je docent kunnen maken door een warming-up op te nemen.

De volgende stap is het zingen van de akkoordtonen: grondtoon, terts, kwint en eventueel septiem. Dit helpt je om het schema te horen en ook om de vorm beter aan te voelen. Je kunt ze van onder naar boven zingen of andersom. Als je ze goed onder de knie hebt, kun je proberen een solo te zingen waarbij je alleen deze akkoordtonen gebruikt. Dit kun je met alle stukken doen waarover je improviseert. Je kunt ook met een opname meezingen: eerst de melodie en later bijvoorbeeld de grondtonen van de akkoorden. Als dat lukt, ga je verder met het hele akkoord. Er zijn ook meespeel-cd's en computerprogramma's waarmee je het bovenstaande kunt oefenen, maar het leukst blijft het natuurlijk om het samen met anderen live te doen.

HET BLUESSCHEMA

Of je nu rock, pop, blues of jazz speelt, het meest gebruikte akkoordenschema om over te improviseren is het bluesschema. Dit komt zowel in zijn meest basale vorm (de zogenoemde basic blues) veel voor, als ook in allerlei harmonische variaties.

Basic blues: tekst en akkoordenschema

Het bluesschema van een basic blues bestaat uit drie regels van ieder vier maten: twaalf maten in totaal dus. Soms ook wordt de tweede regel herhaald en dan zijn het dus zestien maten. Omdat er in een basic blues maar drie verschillende akkoorden worden gespeeld, is het schema ook voor beginners vrij gemakkelijk om te spelen en over te improviseren.

In traditionele blues begint de tekst vaak met een *statement* in maat 1 t/m 4, bijvoorbeeld: 'Hey baby, don't bring me blues no more'. Dit statement wordt daarna herhaald in maat 5 t/m 8, waarna in de derde regel de conclusie volgt (maat 9 t/m 12), bijvoorbeeld: 'I've never been so lonely so why don't you come on home.' Luister bijvoorbeeld naar *Billie's Blues* van en door Billie Holiday, of naar *St. Louis Blues* (W.C. Handy) door Bessie Smith. Het is ook leuk, en niet al te moeilijk, om zelf een tekst voor een blues te bedenken of te improviseren.

Het akkoordenschema van een basic blues is als volgt:

Deze blues staat in C. De drie gebruikte akkoorden zijn:

- C7 (c-e-g-bes). Dit akkoord staat op de eerste toon van de toonladder, ook eerste trap of tonica genoemd (I).
- F7 (f-a-c-es). Dit akkoord staat op de vierde toon van de toonladder, ook vierde trap of subdominant genoemd (IV).
- G7 (g-b-d-f). Dit akkoord staat op de vijfde toon van de toonladder, ook vijfde trap of dominant genoemd (V).

C7, F7 en G7 zijn alle drie zogenoemde dominant septiemakkoorden. Het dominant septiemakkoord komt normaal alleen op de vijfde trap voor. Het is kenmerkend voor een blues dat er ook op de eerste en vierde trap een dominant septiemakkoord gespeeld wordt, en dit bepaalt mede de typische bluesklank.

In een basic blues heeft iedere regel zijn eigen sfeer:

- In de eerste regel, maat 1 t/m 4, gebeurt er harmonisch niet veel. Je blijft op de eerste trap, je blijft als het ware 'thuis'.
- In de tweede regel 'ga je even weg' maar je komt meteen weer 'terug' (IV-I).
- De derde regel is de meest spannende regel. Je gaat echt 'weg' (V-IV) en vervolgens komt er een voorbereiding om opnieuw te beginnen, de zogenoemde *turnaround* (I-V). Hierna keert de rust weer terug op maat 1 (I). Men zegt: 'De spanning lost op.'

Het akkoordenschema van de basic blues wordt zeer veel gebruikt, niet alleen binnen de blues, maar ook in allerlei stijlen als rock, pop, rock-'n-roll, gospel, boogiewoogie en jazz. Er zijn in de loop der tijd ook veel variaties op het gegeven akkoordenschema ontstaan. De sfeeropbouw zoals die hierboven is beschreven (thuis, weggaan, turnaround), vind je echter in de meeste bluesschema's, hoe ingewikkeld ook, terug.

Voorbeelden van stukken met een bluesschema zijn:

- *Red House* van en door Jimi Hendrix.
- *Mr. PC* (Coltrane/Hendricks), een mineurjazzblues onder andere uitgevoerd door Jon Hendricks.
- *Route 66* (B. Troup), onder andere uitgevoerd door The Manhattan Transfer.
- *Twisted* (R.N. Gray), een jazzblues onder andere gezongen door Joni Mitchell en Annie Ross.
- *Basin Street Blues* (S. Williams), een 16-matige jazzblues onder andere gezongen door Ella Fitzgerald.
- De coupletten van *Rock Around The Clock* (Freedman/DeKnight), onder andere gezongen door Bill Haley.
- *Blue Monk* (T. Monk), onder andere gezongen door Abbey Lincoln.
- *Why Don't You Do Right?* (J. McCoy), mineurblues onder andere gezongen door Peggy Lee, Shirley Horn, Mel Tormé en Sinéad O'Connor.
- Het refrein van *Mercy* (Duffy/Booker), gezongen door Duffy.

HET KOPEN VAN EEN MICROFOON

Voordelen

Veel zaaleigenaren bezitten meestal meerdere microfoons. Ook in repetitieruimtes zijn ze vaak aanwezig en als je moet optreden en er is een geluidsinstallatie gehuurd, dan zijn daar meestal ook microfoons bij. Om die reden stellen veel zangers het moment uit waarop ze een eigen microfoon aanschaffen. Ten onrechte vind ik. Het bezit van een eigen microfoon heeft namelijk belangrijke voordelen:

- Je kunt een microfoon uitkiezen die jouw stem het beste tot zijn recht laat komen.
- Je zingt steeds met dezelfde microfoon en je kunt dus wennen aan de mogelijkheden van die microfoon.
- Je bent niet afhankelijk van de kwaliteit van de microfoon van een ander.
- Het is veel hygiënischer om je eigen microfoon te gebruiken (zie ook 'Je microfoon uitlenen').

Vorbereiding

Een goede microfoon hoeft niet duur te zijn, zeker niet als je de aanschaf ervan vergelijkt met de aanschaf van een muziekinstrument. Voor ongeveer tweehonderd euro heb je zeker een goede dynamische zangmicrofoon. Voor een condensatormicrofoon moet je wat meer geld neertellen. In principe zou ik niet bezuinigen op de aanschaf van een microfoon, dure microfoons zijn vrijwel altijd beter dan goedkope. Een goede microfoon combineert een goede weergave van je stemgeluid met een lage kans op vervorming (vooral wanneer je op hoog volume zingt) en een lage kans op rondzingen. Zelf zou ik trouwens niet snel een microfoon aanschaffen met een aan/uit-schakelaar. De kans is té groot dat hij net (per ongeluk...) uit staat als je begint te zingen.

Voordat je naar een (lieftst goed gesorteerde) winkel gaat, stel je jezelf alvast de volgende vragen:

- Wat is je budget?
- Waar ga je de microfoon voor gebruiken?
- Wil je de microfoon voornamelijk in je hand houden of gebruik je steeds een statief?

Ook is het handig om een paar zinnen uit een stuk dat je graag zingt achter de hand te hebben zodat je in de winkel niet ineens met je mond vol tanden staat en alleen 'one, two, one, two' weet uit te brengen. Het is verder prettig om iemand mee te nemen die jouw stem kent, en op wiens oordeel je kunt vertrouwen.

Microfoons testen

Als je in de winkel bent, vraag je of je een aantal *zang*microfoons mag uitproberen en je noemt het budget dat je in gedachten hebt. Om de microfoons onderling goed te kunnen vergelijken, zet je de toonregeling van het mengpaneel waarop de microfoons zijn aangesloten zo neutraal mogelijk. Ook zorg je met behulp

van de *gain* (zie 'Het mengpaneel' in hoofdstuk 31) dat alle microfoons even hard op het mengpaneel binnenkomen en dat alle kanalen even hard uitsturen. Dit laatste doe je met de *volume faders* (zie hoofdstuk 31). Vraag om hulp als je nog niet weet hoe een en ander moet. Om het overzicht niet kwijt te raken, kun je aanvankelijk beter niet meer dan drie of vier verschillende microfoons met elkaar vergelijken.

Test en vergelijk de microfoons op de volgende aspecten. Gebruik daarbij vooral je oren en niet je ogen!

1. Klankkleur
2. Richtingsgevoeligheid
3. Handgevoeligheid
4. Output
5. Stevigheid
6. Gewicht

1. Klankkleur

Zing een aantal regels uit het stuk dat je in gedachten had. Zing deze regels hoog, en zing ze op die manier in elke microfoon. Zing daarna dezelfde regels, maar dan laag door elke microfoon, dan hard en als laatste zing je de regels zacht. Let erop dat je steeds dezelfde afstand houdt tot de microfoon en dat je steeds even hard zingt. Luister goed hoe je stem door de microfoon klinkt. Hoe klinkt 'het hoog': mooi helder of klinkt het scherp? Wat gebeurt er als je hoog en hard zingt? Hoe is het middengebied, mooi helder of klinkt het dof? Geeft de microfoon 'het laag' mooi weer of gaat het brommen of nasaal klinken?

2. Richtingsgevoeligheid

Test de richtingsgevoeligheid van de microfoon. Als je in een hardrockband zingt, heb je een microfoon nodig die niet al te veel omgevingsgeluid oppikt. Zing je met grote dynamiekverschillen in een wat rustiger band, dan kun je je een wat gevoeliger microfoon permitteren. Test ook het proximity-effect. Hoe klinkt je stem als je die iets verder van de microfoon af houdt, klinkt die dan meteen heel dun of valt dat wel mee? Wat gebeurt er met het volume als je wat afstand neemt? Een microfoon waar je steeds van dichtbij in moet zingen, geeft naast je zang ook eventuele bijgeluiden door. Zo kan een microfoon bijvoorbeeld (over)gevoelig zijn voor ploppen. Dat is het vervormen van het geluid door een te plotselinge hoge ademdruk, bijvoorbeeld als je de 'p' of de 'b' heel hard uitspreekt. Ook ademgeluiden kunnen hinderlijk hoorbaar worden als je van te dichtbij in de microfoon moet zingen. Vooral als je rustige muziek zingt, is de afstand die je tot de microfoon kunt nemen een belangrijk criterium, want door het lage volume wordt elk bijgeluid hoorbaar.

3. Handgevoeligheid

Sommige microfoons geven veel bijgeluiden als je ze in de hand houdt. Elk tikje wordt doorgegeven en ook het in en uit de standaard halen geeft veel lawaai. Als je de microfoon vaak in je hand houdt en regelmatig in en uit het statief haalt, kun je een dergelijke microfoon beter niet aanschaffen.